

Kako doći do uspješne reorganizacije stečajnog dužnika

Dušan Kovačević

Prof. dr, međunarodnog marketinga na NUBL-u Banja Luci i Visokoj školi „PRIMUS“ u Gradiškoj, Kozarska Dubica, Republika Srpska, kova-cevicdusan@gmail.com

Rezime: Zakonom o stečajnom postupku, utvrđuje se postupak stečaja odnosno bankrotstvo stečajnog dužnika, njegova reorganizacija nakon prihvatanja prijedloga za pokretanje stečajnog postupka, je jedan od najznačajnijih faktora provedbe stečajnog postupka.

Reorganizacija stečajnog dužnika podrazumijeva mogućnost nastavka njegovog poslovanja i ako je protiv njega pokrenut stečajni postupak. U postupku reorganizacije podnosi se stečajni plan, koji je glavni akt tog postupka i od čije sadržine zavisi da li će stečajni dužnik nastaviti sa radom ili će biti nastavljen stečajni postupak protiv njega. Možemo istaći da je činjenica da su instituti reorganizacije stečajnog dužnika i stečajnog plana novi u našem pravu. Da bi se uspješno provela reorganizacija stečajnog dužnika neophodno je da postoje sledeći uslovi:

- Da stečajni upravnik vlada i poznaje dobro materiju stečajnog postupka,
- Da je stečajni plan obuhvatio sve mjere koje se poduzimaju prema stečajnom dužniku kako bi on nastavio sa poslovanjem i kako bi mogao sticati dobit,
- Da je stečajni postupak pokrenut na vrijeme, te da je stečajni dužnik marketinški orijentisan na tržište i globalizaciju poslovanja,
- Da je nova uprava i rukovodstvo stručno i sposobno da se nosi sa tržišnim uslovima privređivanja.

To su samo neka od pitanja koja su neophodna da bi se uspješno provela reorganizacija stečajnog dužnika. Opšti cilj ovog naučnog rada je pomoć sudijama i stečajnim upravicima koji postupaju u stečajnim predmetima da lakše i brže identifikuju probleme koji se pojavljuju u konkretnim predmetima te na osnovu znanja stečenih proučavanja ovog rada kao i druge literature pronađu praktična rješenja, inače iz oblasti reorganizacije stečajnog dužnika nema mnogo objavljenih radova u BiH i u okruženju, a sudska praksa iz ovog domena je rijetka.

Ključne riječi: stečajni upravnik, reorganizacija, stečajni plan, organi stečajnog postupka.

Datum prijema rada: 26. avgust 2015.

Datum odobrenja rada: 4. septembar 2015.

UVOD

Reorganizacija stečajnog dužnika je postupak sanacije stečajnog dužnika. Pod reorganizacijom stečajnog dužnika se podrazumijeva namirenje povjerilaca na način i pod uslovima određenim stečajnim planom reorganizacije. Sagledavajući detaljno šta je to reorganizacija stečajnog dužnika možemo istaći da je to mogućnost nastavka njegovog poslovanja i ako je protiv njega pokrenut stečajni postupak. Provedbom reorganizacije stečajnog dužnika podnosi se stečajni plan, koji je glavni akt tog postupka i od čije sadržine zavisi da li će stečajni dužnik nastaviti sa radom ili će biti nastavljen stečajni postupak protiv stečajnog dužnika. Stečajni plan pruža široke mogućnosti

za definisanje statusa stečajnog dužnika poslije otvaranja stečajnog postupka, u koliko se pojavi mogućnost opstanaka tog dužnika i ukoliko se postupak reorganizacije uspješno provede. Da bi se uspješno provela reorganizacija stečajnog dužnika neophodno je da stečajni upravnik vlada materijom stečaja i tržišnim privređivanjem. U stečajnom planu moraju se iznaći osnovni faktori koji će dati uspješne rezultate provedbe reorganizacije stečajnog dužnika.

ZNAČAJ, SVRHA, POJAM STEČAJNOG PLANA

Značaj stečajnog plana

možemo istaći da je stečajni plan kao osnova reorga-

nizacije stečajnog dužnika nov institut u stečaju. Takođe ističemo da stečajnim planom se predviđaju mjere koje se poduzimaju prema stečajnom dužniku kako bi on nastavio sa poslovanjem i kako bi mogao sticati dobit. Subjekti reorganizacije, a samim time i stečajnog plana su stečajni dužnik i stečajni povjerioci, kao i svi drugi subjekti ovog postupka, prema kojima reorganizacija a i stečajni plan mogu djelovati. Znači tu imamo u vidu različite povjerioce, lica koja imaju udjela u stečajnom dužniku, itd. Osim njih, kao subjekt postupka reorganizacije, mora se spomenuti i stečajni upravnik, s obzirom na to da on može podnijeti stečajni plan. Zakonom o stečajnom postupku se definiše da se stečajni plan može sačiniti poslije otvaranja stečajnog postupka, ka i da u njemu može da se odstupa od zakonskih odredbi o unovčenju i raspodjeli stečajne mase. To znači da se, u toku stečajnog postupka stečajni plan može sačiniti i podnijeti, kao i da se u njemu može odstupiti od onih odredbi određenih u ZSP, koje se odnose na unovčenje i raspodjelu stečajne mase.

Uloga mjera, sadržaj stečajnog plana

stečajnim planom može se predvidjeti niz mjera, koje subjektima postupka reorganizacije stoje na raspolaganju. Mjere koje su navedene u ZSP-u nikako ne znače da su ograničene mogućnosti navedenih subjekata u ovom postupku. Naime, ti subjekti mogu preduzeti jednu ili više mjera, navedenih u ZSP-u, a isto tako mogu poduzeti i druge mjere, koje nisu navedene u ZSP, kako bi stečajni dužnik nastavio sa radom i kako se protiv njega ne bi dalje vodio stečajni postupak.

ZSP je odredio trinaest (13) mjera, koje mogu biti primjenjene u provedbi stečajnog postupka, ali je ostavio mogućnost za predviđanje još nekih mjera od strane subjekta reorganizacije.

Mjere koje su predviđene ZSP su sledeće:

- Prva mjere je da dužnik zadržava pravo upravljanja svojom imovinom
- Druga mjera je prenošenje dijela ili cjelokupne imovine stečajnog dužnika na jedno ili više pravnih lica, već postojećih ili koje će tek biti osnovana.
- Treća mjera je ta koja predviđa spajanje ili pripajanje dužnika sa jednim ili više pravnih lica
- Četvrta mjera je ta koja predviđa prodaju cijele ili dijela imovine dužnika, sa ili bez razlučnih prava.
- Peta mjera odnosi se na raspodjelu dužnikove imovine povjeriocima
- Šesta mjera se odnosi na pretvaranje potraživanja u uloge tako da to praktično znači da povjerioci preuzimaju kontrolu nad dužnikom.
- Sedma mjera predviđa u ZSP-u da se može slobodno odrediti na koji će način biti izmireni povjerioci.
- Osma mjera se odnosi na namirenje razlučnih prava
- Deveta mjera predviđa mjere smanjenja ili odlaganja isplate potraživanja.
- Deseta mjera se odnosi na pretvaranje obaveza dužni-

ka u kredit

- Jedanaesta mjera se odnosi na preuzimanje duga
- Dvanaesta mjera predviđa da se stečajnim planom može uraditi odgovornost dužnika poslije završetka stečajnog postupka.
- Trinaesta mjera predviđa da se mogu izdati nove akcije

Pored napred navedenih mjera mogu se primijeniti i druge mjere koje bi doprinjele uspješnoj provedbi reorganizacije stečajnog dužnika. Znači kao i što je rečeno uspješnu reorganizaciju možemo provesti ako postoje stručni kreativni akteri provedbe reorganizacije stečajnog dužnika. Što znači da se napred navedene mjere i druge mjere mogu primjenjivati (izmiksati) tako da na osnovu njih dobijemo željeni cilj i uspješnu reorganizaciju.

U praksi to izgleda ovako:

- **PLAN REORGANIZACIJE SADRŽI PRIPREMA OSNOVA STEČAJNOG PLANA**
- Osnovni podaci o pravnom status stečajnog dužnika
- Podaci o pravnim odnosima stečajnog dužnika
- Podaci o privrednim i ekonomskim odnosima u kojima se stečajni dužnik nalazi
- Cilj stečajnog plana
- Koncept stečajnog plana
- Mjere koje su već poduzete radi ostvarenja cilja predviđenog stečajnim planom
- Mjere koje će se poduzeti radi otvaranja cilja predviđenog stečajnim planom
- Način ostvarenja stečajnog plana
- Organizacioni oblik stečajnog dužnika.

Osnova za provođenje stečajnog plana

- grupisanje povjerilaca po grupama
- Pravni status stečajnog dužnika i njegove obaveze nakon usvajanja stečajnog plana
- Nadzor nad provođenjem stečajnog plana
- Sudski postupci protiv stečajnog dužnika

U pripremnom dijelu se navode mjere, koje su poduzete prije otvaranja stečajnog postupka ili koje treba da se poduzmu, kako bi se stvorili osnov za provođenje stečajnog plana, odnosno osnov za ostvarivanje prava subjekta postupka reorganizacije dužnika, tj. povjerilaca ali i samog dužnika.

U osnovama za provođenje stečajnog plana sadržale su se detaljne informacije o izmjeni i status stečajnog dužnika, kao i drugih subjekata u postupku reorganizacije. U osnovi za provođenje se moraju na detaljan način navesti mjere koje će dovesti do nastavka rada stečajnog dužnika. U osnovi za provođenje se mora i definisati i status svih subjekata koji učestvuju u postupku reorganizacije. Prije svega to se odnosi na povjerioce. Povjerioci sa razlučnim pravnim položajem se svrstavaju u posebne grupe. Tako imamo povjerioce, sa pravom odvojenog namirenja, povjerioce opšteg isplatnog reda i povjerioce nižeg isplatnog reda.

PRAVA RAZLUČNIH I STEČAJNIH POVJERIOCA

Ističemo da u osnovi za provođenje stečajnog plana regulišu se i prava razlučnih povjerioca, tako što se stečajnim planom ne smije zadirati u njihova prava na odvojeno namirenje, ako nije to određeno stečajnim planom. Prije svega postavlja se pitanje da li se stečajnim planom može mijenjati položaj razlučnih povjerilaca, kao i njihovo pravo na odvojeno namirenje. Kao što se vidi, može, s tim da eventualne promjene položaja razlučnih povjerilaca, koje su definisane stečajnim planom, imaju dejstva samo prema onim razlučnim povjeriocima koji su za njega glasali. Ostali razlučni povjerioci zadržavaju svoje prava koja su definisana u stečajnom postupku. Takođe u istoj usporedbi se navodi da u stečaju se njihova prava smanjuju stečajnim planom, mora se definisati u kom dijelu se prava smanjuju, na koje se vrijeme odlaže njihovo namirenje, kao i koje odredbe stečajnog plana će se primjenjivati kad su u pitanju razlučni povjerioci. Isto važi i za prava povjerilaca koji su u opštem isplatnom redu, tako da i za njih stečajni plan mora definisati navedena pitanja, a što se tiče prava povjerilaca nižih isplatnih redova, njihova potraživanja prestaju, ako stečajnim planom nije drugačije određeno. Ako se stečajnim planom drugačije definiše njihov položaj, onda se mora odrediti i njihov položaj, kao i kod razlučnih povjerilaca, odnosno povjerilaca opšteg isplatnog reda.

FINANSIJSKI PLAN – PREGLED IMOVINE

Ovde se mora istaći ako se u osnovi za provođenje stečajnog plana predvidi da će se povjerioci namiriti iz prihoda preduzeća koje je nastavilo sa radom, onda uz stečajni plan treba priložiti i pregled imovine i obaveza, koje treba ispuniti, kao i pregled prihoda i rashoda, koji se mogu očekivati u određenom vremenskom periodu u toku kojeg se moraju namiriti povjerioci. Znači ovde je potrebno podnijeti dokumentaciju koja se prije svega odnosi na pregled imovine, na osnovu koje se može ocijeniti ekonomska snaga dužnika kao i uslovi za njegov nastavak rada. Finansijski plan kao osnova za provođenje je značajan u pogledu prihvatanja cijelog stečajnog plana. U koliko se radi o dužniku povjeriocu, onda treba da se podnese i njegova izjava da je on spreman za nastavak rada. Ako se radi o pravnim licima – dužnicima, kao što su javno privredno društvo ili komanditno društvo, onda tu izjavu treba da podnesu lica koja su lično odgovorna u tim društvima. Ta izjava nije potrebna ako je stečajni plan podni sam dužnik što je i logično jer on tada sam predlaže mjere za sopstvenu reorganizaciju. ZSP definiše da je potrebno da izjavu podnesu i povjerioci, ako oni, po postojećem planu treba da steknu naka prava prema dužniku (bez obzira da li se radi o udjelima ili o pravima kod obavljanja djelatnosti) u skladu sa mjerama reorganizacije koja je predviđena u stečajnom planu. Ta izjava predstavlja njegovu saglasnost za sticanje udjela, odnosno, sticanje nekih drugih prava koja se tiču stečajnog dužnika.

Mjere, koje su predviđene stečajnim planom neće se moći provoditi bez navedenih izjava odnosno saglas-

nosti određenih subjekata koji su učesnici postupka reorganizacije. Zbog toga je potrebno pažljivo razmotriti vrstu mjera, koje će se preduzeti za nastavak rada dužnika, imajući u vidu da se može desiti da veliki broj lica učestvuje u ovom postupku, od čijih postupaka će zavisiati da li će reorganizacija biti provedena do kraja. To se prije svega odnosi na dužnika koji (ako on sam ne podnosi stečajni plan) mora ispuniti uslove koje određena mjera zahtjeva. Cilj stečajnog plana je da dužnik nastavi sa radom. Ove izjave su potrebne radi sigurnosti i podnosioca plana i dužnika, kao i trećih lica, u tom pogledu, da će doći do ispunjenja stečajnog plana.

IZJAŠNJAVANJE O STEČAJNOM PLANU

Na osnovu napred navedenog u koliko stečajni plan ne bude odbijen, onda će stečajni sud tražiti da se o njemu u roku od (30) trideset dana izjasne odbor povjerilaca, ako je osnovan, dužnik pojedinac, ako je plan podnio stečajni upravnik, kao i stečajni upravnik, ako je plan podnio dužnik.

Ovde se ponovo ukazuje da, kad govorimo o dužniku povjeriocu govorimo o preduzetniku. Znači o planu se moraju izjasniti svi subjekti u postupku reorganizacije dužnika. Ono što je možda prepušteno jeste izjašnjavanje povjerilaca, ako odbor povjerilaca nije osnovan. Naravno postoji posebno ročište za raspravljanje i glasanje o stečajnom planu, no mišljenja smo da se i u ovoj odredbi morala izvršiti napomena u tom pogledu s obzirom na ulogu povjerilaca u prihvatanju stečajnog plana. Stečajni sud može tražiti mišljenje o stečajnom planu i od nadležnih državnih organa kao i od privredne komore. Stečajni sud može obustaviti unovčenje i diobu stečajne mase ako bi to to ugrozilo provođenje stečajnog plana. Isto tako, sud neće odrediti obustavu ako bi usled obustave nastupila znatna šteta za stečajnu masu. Znači stečajni sud mora i u postupku reorganizacije kod izjašnjavanja o stečajnom planu, da vodi računa o stečajnom postupku i o oblikovanju stečajne mase, s obzirom na to da do samog postupka prihvatanja i potvrđivanja stečajnog plana još nije došlo u tom trenutku. Stečajni plan odnosno postupak reorganizacije u ovoj fazi nikako ne bi smio da ugrozi stečajni postupak niti da dovede u pitanje unovčenje stečajne mase. Stečajni plan se podnosi i razmatra, odnosno prihvata i potvrđuje tokom stečajnog postupka. U svakom slučaju stečajni sud mora odlučiti o tome što je korisnije za povjerioce, odnosno dužnika. Stečajni plan ne mora biti prihvaćen, a ukoliko se ne unovči imovina dužnika može doći do oštećenja povjerilaca. Sa druge strane i ako bi stečajni plan mogao biti prihvaćen on ne mora imati dejstva ukoliko je dužnikova imovina već unovčena i obrazovana stečajna masa. Znači sam time cijeli postupak oko podnošenja stečajnog plana ne bi imao potvrdu u nastavku rada stečajnog dužnika. Znači reorganizacija stečajnog dužnika sprovodi se po važećim zakonskim propisima ZSP na osnovu "Plana Reorganizacije" koji uspostavlja novi pravni položaj između stečajnog dužnika i njegovih povjerilaca.

GLASANJE O STEČAJNOM PLANU

Pravo glasa imaju svi povjerioci čija su potraživanja utvrđena. Povjerioci glasaju po tačkama. Ako se podnosi više od jednog plana reorganizacije o svim podnijetim planovima glasa se istovremeno. Glasanje se može obavljati i putem pisma (u odsustvu). Kod glasanja ovim putem, pravna lica moraju da podnesu sudu glasačke listiće koji su ovjereni njihovim pečatom, a fizička lica i društva koja nemaju svojstvo pravnog lica moraju da podnesu glasačke listiće koje ovjerava nadležni sud, odnosno ovlašteni organ ili lice. Ročište za razmatranje plana i glasanje od strane povjerilaca, zakazuje sud u roku od (30) trideset dana od dana podnošenja reorganizacije. Obavještenje o zakazivanju ročišta dostavlja sud ili predlagatelj plana na način koji odobri sud dužniku, upravniku, svim povjeriocima i svim drugim ovlaštenim licima, najkasnije deset dana prije ročišta. Plan reorganizacije dostavlja se stečajnom upravniku, dužniku, svim povjeriocima koji su poznati sudu i svim vlasnicima ili im se omogućava dostupnost plana najkasnije (10) deset dana prije ročišta. Prije početka glasanja sud obavještava sve prisutne na ročištu o rezultatima glasanja pismenim putem u odsustvu. Sve klase uključujući i dopunske ako su formirane glasaju odvojeno. Plan se smatra prihvaćenim po klasama povjerilaca ako povjerioci, koji posjeduju običnu većinu potraživanja u odgovarajućoj klasi glasaju za njegovo usvajanje.

ZAKLJUČIVANJE STEČAJNOG POSTUPKA NAKON POTVRĐENJA PLANA REORGANIZACIJE

Stečajni sud donosi rješenje o zaključivanju stečajnog postupka čim rješenje o potvrđivanju stečajnog plana postane pravosnažno. Donošenjem rješenja o zaključenju stečajnog postupka prestaju dužnosti stečajnog upravnika tako da on može vršiti samo nadzornu funkciju ukoliko je ista određena ovim rješenjem. Međutim stečajni postupak odnosno postupak reorganizacije zaključuje se na prijedlog stečajnog upravnika ili predlagača nakon što je dioba u potpunosti izvršena.

ZAKLJUČAK

Opšti cilj ovog naučnog rada je pomoć sudijama i stečajni upravicima koji postupaju u stečajnim postupcima da lakše i brže identifikuju probleme koji se pojavljuju u konkretnim predmetima. Te na osnovu znanja stečenog proučavanjem ovog rada kao i druge literature pronađu praktična rješenja. Inače iz oblasti reorganizacije stečajnog dužnika nema mnogo objavljenih radova u BiH i okruženju a sudska praksa iz ovog domena je rijetka. Iz tog razloga upućujem sve zainteresovane da o reorganizaciji stečajnog dužnika mogu kroz objavljene naučne radove i stručne radove doći do saznanja kako provesti uspješno reorganizaciju kod stečajnih dužnika. Kao što sam naveo da je reorganizacija stečajnog dužnika institute koji se odnosi na pojam stečajnog plana, koji u sebi sadrži mjere, podnošenje prijedloga stečajnog plana, pripremni

dio stečajnog plana, osnove za provođenje stečajnog plana, izjašnjavanje o stečajnom planu, glasanje o stečajnom planu i zaključivanje stečajnog postupka.

Sve ovo ukazuje kolika je važnost reorganizacije stečajnog dužnika kao instituta reorganizacije sadržane u stečajnom planu. Što znači da reorganizacija stečajnog dužnika podrazumijeva mogućnost nastavka poslovanja stečajnog dužnika i ako je protiv njega pokrenut stečajni postupak. Ovde se slobodno može istaći da kroz reorganizaciju stečajnog dužnika iznalazimo terapiju i lijek kako oboljelog privrednog subjekta vratiti u tokove daljnjeg normalnog života i rada kroz tržišno privređivanje.

LITERATURA

- Babić, D., et al. (2001). *Novosti o stečajnom pravu*, Zagreb.
- Čolović-Miljević. (2004). *Stečajni postupak*, Banja Luka.
- Jovanović-Zattila. (2006). *Reorganizacija ili korporativna rehabilitacija kao stečajna aktivnost*, Niš.
- Marić-Miljević. (2003). *Zakon o stečajnom postupku sa osvrtnom na osnovna rješenja u zakonu*, Banja Luka.
- Velimirović, M. (2004). *Stečajno pravo*, Novi Sad.
- Slijepčević. (2006). *Reorganizacija stečajnog dužnika*, Niš.
- Sudska praksa Visokog trgovačkog suda, Hrvatska.
- Kovačević, D. (2009). *Specifičnosti menadžmenta u stečajnim i likvidacionim postupcima*, Banja Luka.

How to Successfully Reorganize the Debtor in Bankruptcy

Dušan Kovačević

Professor of International Marketing at the Independent University of Banja Luka (NUBL) and the PRIMUS College in Gradiška, Kozarska Dubica, Republic of Srpska, kovacevicdusan@gmail.com

Summary: the Law on Bankruptcy Proceedings establishes the bankruptcy procedure of the debtor in bankruptcy, its reorganization after the acceptance of proposal for initiation of bankruptcy proceedings, and is one of the most important factors of the implementation of the bankruptcy proceedings.

The reorganization of the debtor in bankruptcy implies the possibility of continuation of its business operations although the bankruptcy proceeding has been initiated against it. In the process of reorganization the bankruptcy plan is submitted, which is the main document of the procedure on the content of which it depends whether the debtor will continue to operate or the bankruptcy proceedings will be continued against it. We can emphasize the fact that the institutes of reorganization of the debtor and the bankruptcy plan are new in our law. In order to successfully implement the reorganization of the debtor, the following conditions are required to be met:

- the bankruptcy trustee understands and knows well the matter of the bankruptcy proceedings,
- the bankruptcy plan include all the measures taken against the debtor in bankruptcy in order to continue with business and in order to gain profits,
- the bankruptcy proceedings have been initiated on time, and the debtor has a marketing-oriented to the market and the globalization of business,
- That the new administration and management is professional and able to cope with the market economy.

These are only some of the conditions necessary for the successful reorganization of the debtor in bankruptcy. The overall objective of this scientific work is to help judges and bankruptcy administrators handling the bankruptcy cases to easily and quickly identify the problems occurring in specific cases and, on the basis of knowledge gained from the study of this work as well as other literature, to find practical solutions, since in the field of reorganization of the debtor there is no a lot of published papers in BiH and the region, and the case law in this field is rare.

Keywords: bankruptcy administrator, reorganization, bankruptcy plan, the authorities of the bankruptcy proceedings.